GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 76. **Brasiovu 29/17 Octobre** **1874.**

Telegramulu

„GAZETEI TRANSILVANIEI".

Gherl'a in 27 Oct. 9 óre 40 min.

Sinodulu gherlanu constituitu. Membrii suntu adunati in numeru frumosu. Cá benevoli din diecesea Oradei cinci barbati distinsi. Cointielegere esemplaria. Desbaterile seriése promitu resultatu imbucuratoriu.

G. Manu.

Tocmai in dilele aceste se va seversi si actulu de alegere din partea congressului electoralu, intr'unitu la Sibiiu in diu'a de 15/27 Octobre. Ceriulu se protega si conduca pre cei chiamati la executarea acestui actu prémomentosu, cá se -si intrunésca voturile loru asupra barbatului doririloru, dela care cu dreptu cuventu asceptamu salute si fericire pentru baserica, scóla si natiune.

Brasiovu 28 Octobre n. 1874.

Alegerile pentru intregirea consiliului cetatii si alu districtului Brasiovu au avutu locu in dilele prime ale acestei septemane, adeca Luni si Marti. Pregatirile pentru aceste alegeri se incepura inca de asta primavéra, candu sasii provocara pre romani si unguri la intielegere fratiésca, promitiendule, ca cu acésta ocasiune dinsii voru respecta cu scrupulositate egalea indreptatire si voru primi pentru fia-care nationalitate unu numeru de membri, ce sta in proportiune cu numerulu alegatoriloru. Asta-di potemu dice, ca asia s'a si intemplatu, dér' pentru accea se nu créda cineva, ca principiulu de egale indreptatire ar fi reportatu vr'o victoria stralucita in Brasiovu. Ce e dreptu, daca romanii n'aru avé mai multi alegatori, decatu cei ce suntu acceptati si recunoscuti de atari din partea sassiloru, atunci proportiunea intre alesi si alegatori ar' fi drepta, inse alegerea s'a efeptuitu pre basea listeloru de alegere din 1872, candu sasii stersera o multime de alegatori romani, asiá incatu asta-di romanii au in consiliulu comunitatii Brasiovu celu pucinu cu 20 de membri mai pucinu, decatu ar' trebui se aiba dupa dreptu si dreptate. — Cu tote aceste inse romanii, in sperantia ca voru veni odata si tempuri mai favorabile, se multiamira d'ocamdata si cu mai pucini membri si partecipara la alegere in contielegere cu sasii si ungurii. Inse pre langa tota intielegerea prealabile, totusi la actulu de alegere intrigile si machinatiunile nu lipsira.

Sambeta in 24 Octobre, corpurile legiuitorie din Budapest'a si-au reincepotu activitatea intrerupta.

Recreati si restaurati trupesce si sufletesce, parintii patriei maghiare au se faca minuni in sessiunea acést'a, pentru ca este cea din urma si trebue fia-care se se recomende pentru noulele alegeri. Septeman'a acésta se va petrece cu constituirea si cu alte cestiuni mai secundarie, inse indata cu Luni-a venitoria se voru incepe desbaterile meritorie. Dlu ministru Ghyczy are gat'a o multime de proiecte de legi, cari tóte tientescu la scaparea statului din calamitatea financiaria, déra cari intru adeveru pregatescu ruin'a cetatieniloru, si prin urmare si a statului, ca-ce in locu se introduca vr'o usiurintia, incarca totu mai tare pre cetatieni cu dari si imposite. Asiá d. e. darea de venitu dupa chiri'a caseloru s'a urcatu la 30%, incatu dupa o chiria anuale de 1000 fl. ar veni a se plati dare 300 fl.

Intru adeveru, formidabile reforme financiari aceste! Pentru asia planuri financiari nu se cerea tocmai miutea si intieleptinea Dlui Ghyczy, unu scolariu normalistu inca s'ar fi priceputu la asemeni reforme.

Senatulu imp. din Vien'a inca s'a intrunitu la noua activitate. Ministrulu de financie accentuá in espunerea sa, ca din preliminariulu bugetului se va vedé nisuinti'a guvernului, d'a reduce erogatiunile numai la cele mai neincongiuratu de lipsa. Summ'a totale a erogatiuniloru pre anulu 1875 se urca la 381.782,551 fl., deci cu 1.482,762 fl. mai pucinu ca in anulu trecutu, éra perceptiunile preliminate se urca la 369.429,694 fl. de unde resulta unu deficitu de 12.352,857 fl. Si ministrulu austriacu, cá si celu ungurescu, este de parerea, ca equilibriulu in bugetu se va póte restabili numai prin urcarea contributiunii.

Cehii, cari mai bine de duoi-spre-diece ani pórta o lupta continua pentru constitutiune si pentru recastigarea libertatiloru si drepturiloru loru, nu numai ca n'au imbrancitu in acésta lupta sterile, ci ei au inca si poterea si vointi'a de a dá mana de ajutoriu si fratiloru loru slavaci din Ungari'a superiore, cari se vediura atacati din partea ungururiloru in cele mai sante drepturi ale loru.

Inca asta véra ungurii se apucara cu totu de adinsulu si sub diferite preteste futile desfiintiara unicele dóue gimnasia slovace din Nagy Rőcze si Zuyo Varalya, unde tinerimea slovaca potea se -si castige sciintiele si cunoscintiele necessarie in limb'a materna si potea se se cultive si calitice in directiune si spiritu nationalu. Professorii dela aceste institute de cultura nationala remasera pre strade, espusi perirei de fóme dimpreuna cu familiele loru, ér' tinerimea studiósa slavaca este aruncata in braciele maghiarismului desnationalisatoriu.

Referitoriu la acestu dorerosu incidentu cetimu in diariulu „Pokrok" din Prag'a unu **apellu** catra boemi, din care estragemu urmatóriele passagie: „Boemi! Fratiloru nostri slavaci li s'a facutu astadi o nedreptate strigatória la ceriu; li se interdice unu dreptu, de care se bucura fia-care natiune, adéca li se interdise dreptulu de a se cultivá in limb'a materna propria. Legea despre nationalitati, creata la an. 1868, concede a se infiintiá sub inspectiunea statului scóle nationali cu orce limba de propunere. Dreptulu de a se cultivá in limb'a materna propria este unu dreptu naturalu, si statulu este detoriu nu numai a asecurá acestu dreptu, ci chiaru a dá mana de ajutoriu civiloru sei la esercerea acestui dreptu. Guvernulu maghiaru nu recunósce acestu dreptu. Slavacii voindu a progressá si ei in cultura, au infiintiatu cu spesele loru dóue gimnasia, pre cari inse guvernulu maghiaru le-a desfiintiatu, rapindu astfeliu pre professori de midiulócele de esistintia, de panea de tóte dilele, ce li-o dá natiunea, ér' junei generatiuni ei inchise calea catra cultur'a nationala. Vatemarea unei ramure a marei rase slavice este o vatemare a intregei rase . . . . deci se nu lassamu, cá o multime de barbati onesti si plini de resignatiune si devotamentu pentru interessele natiunei loru se cada victime ale servitutii spirituali si ale lipseloru materiali."

Astfeliu numit'a fóia apelléza la comunitatile boeme, la semtiulu proprietariloru mari si alu industriasiloru boemi, cá se caute vr'unu mediulocu de esistintia onesta pentru professorii slavaci, ér' juniloru studenti se le faca possibila continuarea studieloru la institutele cehice, cá se nu cada victime ale desnationalisarii.

Manevrele armatei romane.

Cele din urma manevre ale armatei romane au avutu locu Sambeta in 12 Octobre st. v. — Aceste manevre s'au intinsu intre Colintin'a, Plumbuit'a si Ferbinti. Tempulu a fostu favorabilu, asia incatu desu de demanetia o multime de poporu din Bucuresci in trasure, calari si pre josu ocupá in diferite parti intinsulu campu alu manevreloru, cari au reesitu in modulu celu mai satisfacutoriu.

Precum cetimu in diariele de Bucuresci, si mai vertosu in „Pressa," toti cei presenti au fostu multiumiti de atitudinea, soliditatea si desteritatea soldatului romanu; de unitatea miscariloru si de regularitatea manevreloru intregului corpu de armata in operatiunile sale. Luarea monastirei Plumbuit'a, impetuositatea atacului si soliditatea difensei au fostu multu laudate de cunoscutori.

Solemnitatea impartirei drapeleloru va avé locu Luni la 14 Oct. st. v. pre campi'a, ce se intinde la stang'a sioselei despre Banesa'a. Totu atunci si totu pre acea campia va avé locu si defileulu celu mare inaintea Domnitoriului. In numerulu trecutu anunciassemu, ca acestu mare defileu se va face pe piati'a teatrului in Bucuresci, inse din consideratiune, ca atatu piati'a acést'a, catu si stradele ce strabatu la ea suntu prea strimte, incatu trupele nu se potu miscá negenate, s'a aflatu cu cale a se schimbá planulu.

Mari'a Sa Dómn'a inca a venitu inadinsu dela Sinai'a la Bucuresci, cá se asiste la acésta frumósa si patriotica serbatória de pre campi'a dintre Banesa'a si Colentin'a, despre alu careia resultatu vomu reportá in numerulu prossimu.

Diurnalistic'a straina despre Romani'a.

In tempulu din urma Romani'a a sjunsu a ocupá press'a straina in mare mesura. Si nu atatu manevrele de tómna ale armatei romane, catu mai vertosu definitiv'a regulare a relatiuniloru de autonomia ale statului romanu cu Turci'a formeza obiectulu de pertractare pentru publicisti si nodulu gordianu de deslegare pentru diplomati.

Pórt'a otomana ad. néga Romaniei dreptulu de a incheiá tractate si conventiuni comerciali cu poterile europene, ér' Romani'a tiene tare la acestu necontestabilu dreptu alu seu. Si pre candu unele dintre marile poteri recunoscu, ca Romani'a este bipe intemeiata pre acestu dreptu alu seu, pre atunci altele séu tacu cá piticulu, séu se alatura pre langa Turci'a.

Precum vedemu dér', alci este o delicata cestiune de controversia intre aceste dóue staturi, si inca nu potemu sci, déca cestiunea se va poté resólve fora complicatiuni funeste, séu tenacitatea si capriciulu turcescu voru fortiá lucrulu pana la estremitate. Despre acést'a ne va lamurí venitoriulu

celu mai de aprópe, ér' d'ocamdata inregistramu aici, — totu cu scopu de a reversá óre-care lumina in cestiune, — unele spicuiri de prin foile straine, cari se ocupara de acestu obiectu:

Dinariulu „La Finance italienne“ dela 13 Octobre a. c. consacra acestei cestiuni unu articlu de mai multe colóne si intre altele dice: „Prin art. 2 alu Conventiunii dela 1858 se declara, ca Principatele romane continua a se bucurá, sub suzeranitatea Portii si sub garantí'a collectiva a Poteriloru, de privilegiele si inmunitatile, in posessiunea carora'a se afla si cari constituescu autonomi'a loru; in consecinti'a caror'a ele au a se administrá liberu si scutite de orce ingerintia a sublimei Porti. In tractatulu din 30 Marte 1856 se disasse dejá: Sublim'a Pórta se ingagéza a conservá disseloru Principate o administratiune independenta si nationale, precum si deplina libertate de cultu, legislatiune, comerciu si navigatiune. . . . Existe óre deplina libertate de legislatiune, déca ele ar' trebui se inregistreze, se promulge si aplice alte legi decatu acelea, cari emana din elaborarea, din consciinti'a si din votulu Parlamentului loru? Fora dreptulu de a incheiá tractate de comerciu, nu esiste libertate de comerciu. Si acésta libertate de comerciu a fostu recunoscuta de sublim'a Pórta, sanctionata si garantata de marile Poteri europene. Aici sta cestiunea si nu alurea. Tractatele de comerciu, pre cari Romani'a voiesce a incheiá directu cu poterile, nu mai suntu o infractiune a legaturelor sale cu Turci'a, precum n'au fostu nice conventiunile telegrafice si postali si junctiunile drumuriloru de ferru, pre cari ea le-a stipulatu dejá cu mai multe dintre poteri si cari suntu inca in vigóre. Russi'a, Austro-Ungari'a si Germani'a au manifestatu bun'a loru vointia pentru Romani'a. . . Franci'a inca nu s'a dechiaratu. . . Anglí'a s'a alaturatu la Turci'a . . Amu dori, dice apoi numit'a fóia, se vedemu pre Itali'a luandu unu rolu propriu si se faca cá bilanti'a se incline in favorulu Romaniei, pre langa care este adeverulu si dreptatea. . .

Dinariulu francesu „Le Constitutionel“ inca se ocupa de acésta cestiune, si dupa ce aréta, ca Romani'a, dupa testulu capitulatiuniloru, cá si dupa tóte antecedentele istorice, constitue unu statu suveranu, face apoi urmatóri'a conclusiune: „Astfeliu fiindu situatiunea, in cesa ce privesce tractatele de comerciu se póte sperá, ca marile poteri, cari au garantatu autonomi'a Romaniei, voru binevol se sprigine drepturile sale pre langa cabinetulu din Constantinopole, si ca acest'a, petrundiendu-se de legitimitatea reclamatiuniloru romane, in cele din urma nu se va mai opune, cá Romanii se-si reguleze directu, cu cine suntu in dreptu, interessele loru comerciali.“

Totu asemene se esprime si „Opinione,“ organu officiosu din Rom'a, care dice: „Nimeni nu necunósce de siguru catu suntu de juste asupra acestui punctu aspiratiunile Romaniei, si catu de legitimate suntu ele de unu lungu esercitiu alu acestui dreptu. A veni astadi se se declare contrariulu, este de siguru a necunósce chiaru basea dreptului politicu si administrativu alu acestei tierre, séu chiaru situatiunea reale, ce marile poteri asecurara Romaniei in unu deplinu accordu, declarandu-se garante si conservandu autonomi'a ei politica.“ — Dér' Pórt'a denegá si mai eri printrunu actu officiale dreptulu de a incheiá tractatele comerciale si privesce pe Romani'a cá pe una provincia turcésca supusa suzeranitatii sale; cum se va aplana acum acésta cestiune de viatia pentru Romani'a, acésta depinde dela areopagulu europeanu in prim'a linia, ca-ce lui si convine dreptulu a-si esplica conventiunea primita in 1858, candu a primitu pe Romani'a cá statu si sub garanti'a lui collectiva.

Stadiulu de facia e, ca tocma se occupa si poterile Austri'a, Russi'a, Germani'a si Franci'a cu una pertractare neintrerupta cu Pórt'a prin agentii sei din Constantinopole spre a i stórce cu bun'a invoirea, cá Romani'a se inchia tractate comerciale cu deplina valóre cu ele; si acesta in sensulu autonomiei ei recunoscute de Pórta prin tractatulu din 30 Martiu 1856, in care se engagése Pórt'a a conserva Principateloru, acum Romania unita, „una administratiune independenta si deplina libertate de cultu, legislatiune, comertiu si navigatiune.“ Noi credemu, ca in poterea acestui dreptu Romani'a e indreptatita a-si desvoltá tóta resignatiunea spre a-si pastra nejignitu dreptulu de Autonomi'a sa, recunoscutu si de poteri si chiaru si de Pórt'a ultuca séu nedreptatitória; pentruca altfeliu nice ca l'ar' mai meritá dupa dis'a lui Seneca: Nulla servitus turpior est, quam voluntaria.

— Muntenegrenii cu turcii ér' incepura versarea de sange. In Podgoritia se omorí unu turcu de catra muntenegreni; dér' turcii din Bazaru se resculara si in 19 Oct. omorira pre toti muntenegrenii de facia; in 20 se mai omorira si in Podgoritia si siesulu Zeta cam la 17 insi. Archimandritulu monastirii din Piperi scapá de omoru numai in cas'a Caimacanului. Montenegrinii au fugitu la muntii loru. Turcii din Muntenegru se escortara pe territoriu turcescu, preste granitia. Muntenegrenii suntu fórte irritati; cu tóte aceste repressalie inca nu au urmatu, ci se face cercetare de a se constatá nelegiuirile incepute. —

— Germani'a acum inca si arata tendentiele facia cu Spani'a, ea vre a recunósce regimulu lui Serano numai sub conditiunea déca marin'a Spaniei se va coalisá cu cea Germana. Ce póte esí de aici, decatu amestecelu in caus'a Spaniola cu Franci'a.

Descoperirile ce se speréza din importantulu processu alu lui Arnim, cu darea la lumina a documenteloru politicei lui Bismark, va trage velulu de pe tóte metechnele lui. — Din campulu luptei se scrie, ca s'a mai desarmatu o compania carlista prinsa si ca séca isvórele ajutóreloru lui Don Carlos pe di ce merge.

Franci'a esí cu alegerile in partea republicana si Mac-Mahon pe di ce merge se apropia de aspiratiunile maioritatii. —

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a dela 24 Augustu (5 Septembre) 1874.

Presiedinte: Dr. A. Fétu.

Membrii presinti: d-nii Lauriann, Masimu, Baritiu, Ionescu, Odobescu, Urechia, Caragiani, Hodosiu, Aurelianu, Romanu.

Se citesce procesulu-verbale alu siedintiei precedinte si, dupa óre-cari modificatiuni, se aproba.

D. Hodosiu comunica ca se inapoiaza la bibliotec'a societatii academice tomurile No. 25, 27 si 30 din cartea Histoire de l'Académie royale des inscriptions et belles lettres, impromutate de d. Ales. Papiu Ilarianu. — Societatea iea acto.

D. Aurelianu citesce urmatorulu reportu alu sectiunii sciintieloru naturali:

SECTIUNEA SCIINTIELORU NATURALI.

Siedinti'a din 14 Augustu, 1874.

Societatea academica, petrunsa de importanti'a teoretica si practica a observatiuniloru meteorologice, — cunoscendu in acelasi timpu, ca asemenea observatiuni nu se facu intr'unu modu sistematicu mai in nici o parte a tierei, a prevediutu in bugetulu seu pe anulu 1873—1874 sum'a de 2000 lei, pentru cumperarea de instrumente si aparate meteorologice, si a decisu cá delegatiunea, dimpreuna cu sectiunea sciintieloru naturali, se caute a rogá mai multe persone competinti, cari se se insarcineze a face asemeni observatiuni in 16 localitati ale tierii.

In urm'a mai multoru incercari, nu s'au potutu aflá barbati, care se bine-voiesca a luá asupra-le acesta insarcinare; astu-feliu, cu tota bunavointi'a societatii, nu s'a potutu fondá in anulu acest'a nici o statiune meteorologica.

Facia cu acesta situatiune, sectiunea sc. naturali, in urm'a desbateriloru ce a avutu, are-onore a propune, ca pentru anulu viitoriu se se infientieze numai trei statiuni meteorologice si anume: un'a in Bucuresci, a dou'a la Iasi si a trei'a la Galati. — Statiunea din Bucuresci se va asiediá la scol'a centrale de agricultura dela Feresteu; pentru cea dela Iasi remane cá D. Dr. Fétu se caute o persona, care ar' dori se iee acesta insarcinare; ér' pentru statiunea dela Galati se se recomande delegatiunii cá se intre in corespondintia cu personele speciali din acelu orasiu.

Pentru cumperarea instrumenteloru si a aparateloru necesarie acestoru trei statiuni, sectiunea sciintieloru naturali roga pe onor. societate academica cá, pe langa fondulu alocatu anului trecutu in bugetu, se se mai adauge sum'a de 500 lei.

Observatiunile esecutate la aceste trei statiuni se voru comunicá mensuale delegatiunii societatii academice, care la rendulu seu le va inserá in analele societatii, si pentru cá aceste observatiuni se pota folosi publicului, delegatiunea le va comunicá publicatiuniloru scientifice din tiera.

In acelasi tempu delegatiunea va intrá in corespondintia cu societatile meteorologice din diferite state ale Europei pentru a tramite si a primi observatiunile meteorologice.

(Semnati), Dr. A. Fétu, P. S. Aurelianu.

D. Masimu observa ca, dupa socotel'a ce se facuse, s'ar' cere 1500 lei pentru unu locu (observatoriu meteorologicu); prin urmare pentru trei locuri ar' trebui se alocamu in bugetu celu pucinu 3000 l. n. ceea ce nu este o suma mare si D-sa o voteza bucurosu.

D. Laurianu. Lucrulu principale este de a se gasi omulu care se se incarcineze a face observatiuni meteorologice. — La institutulu de agricultura avemu pe D. Aurelianu, care a bine-voitu a luá sarcin'a, ce D-sa o va si plini; asemenea la Iasi avemu pe D. Dr. Fétu, dér' intr'alte locuri, d. e. la Galati, nu avemu omeni care se iee sarcin'a. Ar' fi dér' mai bine, candu ne-amu margini la 2 locuri: Bucuresci si Iasi.

D. Ionescu declara, ca se vede necesitatu a combate acesta propunere, a carei executare ar' trebui se o faca autoritatile publice ale tierii. Deca societatea vré se faca o incercare, se incredintieze unuia din membrii sei sum'a afectata spre acelu scopu, si acelu membru va face si va veni la tempu cu resultatulu incercariloru si cercetariloru sale.

D. Aurelianu promite ca va implini dorinti'a societatii academice, si la anulu va aduce tabelele observatiuniloru facute de D-sa.

D. presiedinte dice, ca incercerea societatii cu 3 locuri este destulu de modesta, si crede ca vomu gasi si la Iasi pe omulu care va luá sarcin'a se faca observatiuni meteorologice; asemene crede, ca si la Galati se va gasi omulu, ca-ci avemu acolo o scola comerciale, la care se va aflá unulu dintre profesori spre a face observatiunile meteorologice.

D. Masimu dice, ca nu vede nice o neconvenintia cá se primimu propunerea sectiunii, mai alesu pentru ca nici sumele afectate nu suntu mari.

D. Ionescu dice ca s'ar' poté formulá esta modu: „Societatea increde afacerea acest'a D-loru membri Aurelianu si doctorului Fétu.“

Amintesce totu-d'o-data ca D. Georgiu Bratianu se ocupa de 15 ani cu observatiuni meteorologice (la Pitesci). Societatea academica, prin intrevenirea D-lui Aurelianu se pote pune in intielegerea cu D. B. Bratianu; totu asia D. doctoru Fétu se va intielege cu omeni de specialitate din Iasi.

Dupa acestea, propunerea (reportulu) sectiunii sciintieloru naturali se pune la votu si se adopta.

Se trece apoi la continuarea discusiunii asupr'a punctului 4, din propunerea D-lui Odobescu.

D. Ionescu cetesce punctulu modificatu esta modu; „cuvintele din dictionariu se fia, pe catu se va poté, basate pe autoritatea autoriloru romani vechi si moderni, precum si pe acceptiuni si locutiuni populare.“

D. Laurianu observa ca alineatulu din urma, conformu intielegerii avute in privinti'a cuvinteloru triviali, se se lase afara.

D. Masimu observa ca intielegerea se facuse pentru cele triviali, a nu li se dá desvoltare mai pe largu, si pentru cele obscene a li se dá numai intielesulu, trecundu usioru peste ele, ér' nu cá se se lase afare cu totulu.

D. Urechia nu vrea cá se se pastreze alineatulu asia precum s'a formulatu, dér' nu se pote trece peste lucru fora a se amenti, prin urmare cere se se formuleze asia cá se potemu votá cu totii.

D. Caragiani observa ca nu numai cuvintele

obscene se se evite, dér' chiar' si acceptiunile triviale ale cuvinteloru usitate.

Se pune la votu punctulu 4 si se adopta.

D. Ionescu cetesce punctulu 5; acceptiunile cuvinteloru se fia bine specificate si lamuritu esplicate. Ér' definitiunile catu mai precise si coprindietorie, insirandu-se varietatea intielesuriloru diverse ale loru, mai vertosu cele mai usitate."

D. Masimu observa ca in generalitate se dice bine, dér' ca viitoriulu redactore ale dictionariului pucinu folosu practicu va avé de acestu punctu.

D. Ionescu da esplicatiuni prin esemple: Axelinia inmaginare, = asse etc., vede ca lipsesce cuventulu popularu ossia, alteratu prin usulu vulgaru cá si ocetu, prin urmare punctulu 5 tinde a se completá defectele, dandu-se definitiunea si acolo unde numai esemplele se dau, deci se fia lamuritu date definitiunile, apoi specificate acceptiunile; adoptandu-se dér' punctulu 5 se voru dá acceptiuni usuale. Se pote, dice D. Ionescu, se nu fia luatu curentulu celu mai vulnerabile, suntu inse alte si mai vulnerabile. Aici nu scriemu numai pentru omeni de sciintia, ci pentru usu, apoi firesce se voru dá esplicatiunile precise ale sciintieloru.

D. Urechia dice ca punctulu 5, asia precum este redactatu, nu are intielesu, ci este numai puso, cá se fia punctulu 5. Acestu punctu inse membrii comisiunii viitorie nu l'ar' primi. Intielegemu deca s'ar' dá unu formulariu, asia comissiunea viitorie se va afla totu in positiunea comissiunii lesicografice actuale. Cere cá DD. Ionescu si Odobescu se redacteze unu formulariu cum are se purceda viitorea comissiune lesicografica.

D. Laurianu. Punctulu 5 coprinde incurcatori de cuvinte. Asia cum este redactatu; nu-lu afla buna, desi D. Ionescu dete esplicatione prin esemple. D. Ionescu inse si-a gasitu reu esemplu, ca-ci definitiunile si acceptiunile ce s'au datu la acelu cuventu, suntu tote la locula loru, si desfide pe D. Ionescu cá se afle ceva superfluu. Amu procesu, dice, dela usu, adeca dela tieranu si amu venitu la astronomia, etc. Declaru, cá totu d'a un'a, cà se supune de critica, amenda, etc. rogu inse pe D. Ionescu cá se arete ce este gresitu si va primi se se indrepte; defecte potu se fia; deca lipsesce ceva, se va suplini, gresiel'a inse nu este.

D. Baritiu reaminteste ca facundu-se regulamentulu, se dedese definitiunea proiectului de dictionariu, apoi s'a imitatu procederea din dictionarinlu academiei francese pentru definitiuni, acceptiuni, proverbe, etc. observandu-se ca unde dictionariului francesu lipsesce etimologi'a cuvinteloru, se se puna in dictionariulu romanescu, dér' catu pentru cele-alalte se purcedemu imitandu; asia d. e. definitiunea cuvinteloru ce se afla in alte dictionare este usiora, facemu cum a facutu tota lumea; dér' borsiu, braga etc. cum se le definimu, neaflandu-le in alte dictionare. „Dati, dice D. Baritiu, definitiuni dreepte, dér' de aci incolo a-si dá buna pace comissiunii de revisiune. A-si dori cu unu cuventu, se se dica: urmati precum a urmatu unu corpu recunoscutu, d. e. academi'a francese, si se nu legamu manile comissiunii."

D. Ionescu dice: Nu me preocupa de cea ce a-si poté gresi, ci me preocupa de unu singuru lucru, adeca se nu ceru dela altii, ceea ce nu potu eu se facu; cerendu inse perfectiune, eu nu credu ca ceru unu ce imposibile, ca-ci lucrarile omenesci tote suntu perfectibile. Amu se justificu ce amu cerutu, amu cerutu unu progresu, si candu D. Baritiu dice ca art. 18 este de sjunsu, observu ca acela s'a aretatu insuficiinte. Nu acusamu, nu facemu imputatiuni, ci criticamu, cá se facemu mai bine. Ce critica facu eu? ca la axe nu s'a datu cuventulu popularu osia, cunoscutu de toti Romanii, si care cu anevoia se va poté reduce la form'a primitiva. Credu ca amu cuventu, ca-ci dupa proiectulu de dictionariu am se dicu: mi s'a rupta axea si asea carului. — Ce gasescu in Litré? Dupa definitiunea data urmeza indata cuventulu popularu. Ceea ce in proiectulu de dictionariu mi-se pare defectuosu, este ca nu se dice, deca axe are se se intrebuintieze in locu de osia. — Apoi catu pentru definitiunea „fusulu in care se inverte rot'a," se da de doue ori, in doua locuri, deci nu este definitiunea precisa, de si nu este gresita. — Mai departe vine definitiunea a trei'a „axea imaginara a lumii" etc. Proiectulu a datu definitiunea si s'a feritu a pune osia, care inse esprima numai decatu intielesulu. Sustienu dér' ca este unu defectu a se inlaturá cuventulu popularu, usuale, care near' fi datu numai decatu definitiunea terminului technicu. Eca pentru ce insistu a se primi punctulu 5. „Romanulu."

(Va urmá).

Din sfer'a sciintiei technice.

Candu aruncamu ochii asupra edificiuriloru mai vechi si mai alesu asupra caseloru de locuitu, facute adesea fara nici-unu planu; candu vedemu, ca chiaru si in edificiurile nóue se comitu adesea errori essentiali, si se facu spese órbe aruncate in apa; candu aflamu, ca in cele mai multe casuri spessele preliminate de asiá numiti mesteri cu o cifra órecare, pana in cele din urma ne scotu de comunu la suma indoita, trebue se dorimu cu totii, cá barbatii dotati cu sciintie technice solide se se inmultiésca si pe la noi cu atatu mai vertosu, ca esperienti'a de tóte dilele facuta nu numai acilea in locu, ci in totu coprinsulu Transilvaniei ne arata unu numeru considerabile de familii si chiaru comune, care s'au ruinatu in averile loru prin gró's'a ignorantia séu lipsa de consciintia a atatoru mesterisirica si architecti nedemni de acestu nume. Baserice nóue cadiute in ruine, case edificate fórte scumpu, impartite in laintru ca de nisce orbi, materialu catu se póte mai reu, usi, ferestii si poditura facute din lemnu verde si scanduri neuscate, care apoi crépa un'a dupa alt'a, coperisie legate cá inainte cu o mile de ani si fara nici unu respectu la relatiunile climatice, suntu totu atatea resultate, séu ale ignorantiei, séu ale reutatiei. Ce se mai dicemu si de drumurile reu planuite si mesurate, de riuri intru nimicu regulate, de necurmatele certe, batai si processe pentru calcarea miediuineloru!

Era vechia dorinti'a nóstra cá se reflectamu pe publicu la relele acestea, din care urméza daune de mii si sute de mii. De multu ar' fi fostu datori'a nóstra a totururu, cá se cugetamu catu se póte mai desu la lips'a cea simtita de technici in patri'a nóstra, mai simtita decatu in ori-care alta specialitate. De multu trebuemu se insistemu cu tóta energi'a pentru cultivarea matematicei in tóte ramurile sale, pentru geometria si architectura in lini'a prima. Ori-care alte cunoscintie omenesci se cultiva mai cu mare zelu, matematic'a este tractata cá copilulu ce'i dicu in fabula Cenusiotc'a. Si cu tóte acestea folósele ei practice sunta immense, mai pretióse decatu totu aurulu catu se scóte din muntii Transilvaniei.

Amu cititu dilele acestea unu anunciu alu dlui ingenieru A. V. Tichy (barbatu matoru, cunoscutu din lucrarile sale dela calile ferate), prin care se trage atentiunea publicului asupra diverseloru lucrari atatu strinsu architectonice, catu si in generalu technice si ne-amu disu: Pentru-ce nu se vedu si la noi mai desu anuntiuri de acestea, pentru cá se se deschidia ochii multora. Se nu zidimu orbesce, ci dupa planu bine rumegatu si calculatu, fia zidire nóua, fia ca se preface vreuna vechia, séu ca se mai adauge la ea. Mai departe, se ne mesuramu mosille si mosiórele private, precumu si complexele comunali, pentru cá se scimu fia-care ce avemu *). In Brasiovu se afla cativa ingenieri, la directiunea edile, alu carei capu este renumitulu dn. Carolu Gärtner; acesti domni inse fiendu ocupati preste mesura cu lucrarile technice impuse loru de catra statu, tempulu fisicu póte nu le-ar' ajunge cá se se ocupe si cu affaceri technice de ale proprietariloru particulari; alti érasi suntu applicati pe la calile ferate si in specie la continuarea calei ferate orientale, si asia, dupa catu suntemu informati, d. ingenieru Tichy este deocamdata unulu, carele la asupra sa si lucrari particularie, atatu architectonice, catu si-geografico-topografice si hydrostatice, precumu mesurarea poteri si a masseloru de apa (la mori, fabrice etc.), fortificatiuni, lazuri, canale abatetórie si de irrigatiune, scurgerea si desecarea locuriloru baltóse s. a. **.

*) Comun'a Brasiovului, cea mai laudarósa cu avuti'a sa, nici pana in diu'a de astadi nu'si are mesurate proprietatile sale. Decisiuni s'au luatu in acésta cestiune, de repetite-ori, inca dela 1857 incóce; s'a si inceputu mesurarea ici colea, dér' a remasu intru atata. La vreo 60 de mii de jugere stau nemesurate; apoi se te mai miri de multimea processeloru sale. Dér' apoi alte comune pe „unde'i satulu fara cani!"

**) Dn. Tichy locuesce in Brasiov-vechiu strat'a lunga, Nro 165, este boemu de nationalitate; a lucratu si in Romani'a.

In „Gazet'a" nr. 72 vene d. Dr. Brendusianu si se incérca a face invertituri procuratoresci, a scrie despre cate tóte si a tacé despre acele, cari i s'au imputatu.

Domni'a sa cugeta, ca-i va succede a imbetá lumea cu apa rece, o va face se se desfateze in virtiurile necalite ale d-sale, si se nu observe, ca consultissimulu domnu la meritu nu respunde nece unu cuventu leganatu.

Vedi, d-le Dr., acum intielegu eu: de ce asiá usioru -ti pierdi processele. D-ta vei fi facundu si in processe, cum faci in „Gazeta": vei fi vorbindu despre orce alta, numai de meritulu lucrului nu.

In locu de a vorbi de cele 500 fl., despre cari am disu: ca le-ai luatu, cá mór'a Blasiului se mérga fora licitatiune: D-ta vorbesci de pitici, de unu caru dela Cenade si Ddieu mai scie despre ce.

Nu bagi d-ta de sama, catu de ridiculu esti, candu — intre omeni, cari te cunoscu, ce voinicu esti — dici altuia piticu? atatu de invetiatu si atatu de practicu esti d-ta, incatu nece mesur'a corpului propriu nu ti-o cunosci?

Si ce caru -ti cârtiae prin capu? Spune, rogu-te, respicatu, si nu suspitionâ afirmandu: „si altii scin de carulu adusu din Cenade," si apoi érasi revocandu: „nu afirmu, ca dóra mi s'ar' fi referitu chiaru aderenu." Spune, consultissime! prin spressiuni contradicatóri, cá aceste, ce afirmi d-niata? . .

Ecca! eu -ti spunu fora carnituri: am vediutu destule carra din Cenade, dér' de locu nu potiu intielege, ce insemnéza intortocaturile d-tale.

Déca d-ta scii. cum ca din Cenade s'a adusu unu caru, acarui „siregia a bantuitu fundulu basilitanu": erái detoriu a face processu numai de catu, ca de aceea esti jurium Inspectoru alu fondului basilitanu, — nu cá se esi in publicu cu vorbe nesarate cá aceste: „sciu despre caru," „nu afirmu, ca sciu despre caru adeverulu." Vorbe cá aceste, necum in scrisórea unui doctoru, dér' nece intru una „siregia" de tréba nu potu avé locu.

Despre cele 500 fl. dici, ca ai primitu si de doue ori. Iérta d-le Dr. se adaugu eu in locuiu d-tale vorbele, cari le-ai disu mai susu despre caru: „dér' nu afirmu, ca am referitu adeverulu."

Asiá trebuiá se dici, d-le Dr.; pentru ca d-ta scii bene, ca eu nu am vorbitu nece de cinci sutele de antaniu, nece de acele de a dóu'a: ci am vorbitu despre alte cinci sute, cari ti-voiu adeverí, ca le-ai primitu anume, pentru cá mór'a se se dè lui Daniel et Comp. fora licitatiune. Despre aceste vorbesce d-ta! Nu mi insirá de pitici, de ómeni plini de farina, de unu caru dela Cenade: ca eu nu sciu nimic'a de carulu acel'a, nice morariu n'am fostu, nece precepetoriu de lucru in treburi de móra nu sum. Déca d-tale -ti ambla in mente alte persóne, numesce-le cu numele, cum te amu numitu eu pre d-ta; ér' déca cumva ai placere de ami ascrie mie furtu de caru: atunci dovedesce, la din contra te dechiaru de calumniatoriu si fora onóre.

D-ta -mi dici: „esi ursule din butura." Ecca amu esitu si-ti dechiaru, ca stau pentru totu, ce amu scrisu. Esi si d-ta din butura cu numele ómeniloru, pre cari dici, ca-i cunosci.

Ér' „cunoscienti'a de detorintia," cu care te laudi, sciu eu, ca in d-ta este viua, cu deosebire, candu-ti faci computulu diurneloru si alu altoru spese. „Conscienti'a de detorintia" in vreme cá acést'a te rapesce, in catu pretendi, cá acesti carausii, totu acele dile 16,17,18 Iuniu a. c., totu acelu drumu se ti-le platésca si fundulu Siulutianu si seminariulu metropolitanu. Má „conscienti'a de detorintia" te va fi facutu si se scrii intru unu computu 4 fl., pentru ca n'ai potutu dormí intr'o nópte, si alti cati-va pentru ca n'ai avutu viptu conveniente unui consultissimu!

Poti dice, d-le Dr., ca nu graiescu adeverulu? Vorbesce, rogu-te!

Si apoi totu d-ta lucri „extra seriemu si gratis"!

Din parte-mi voiu probá, ce am afirmatu, si inca fora de a me „ricá," de si amu tréba dupa cumu -si intipuesce d-lu Brendusianu, cu unu gigante: pentru-ca aciu, cumca adeverulu e mai poternicu decatu toti gigantii.

Nicolau Moldovanu m/p.

Resultatele operatiuniloru

Institutului de creditu si de economii „ALBINA“ din Sibiiu

in trimestrulu III, dela 1 Iuliu pana in 30 Septembre 1874.

I. Reuniuni de creditu.

		fl.	cr.
	Cu finea lui Iuniu a. c. se aflara in legatur'a reuniuniloru de creditu		
1944	participanti in unu creditu preste totu de	143,649	48
	in decursulu patrariului III repasira		
12	participanti si din imprumute se resplatira	16,565	12
	remanu deci cu 30 Septembre 1874		
1932	participanti cu unu creditu preste totu de	127,084	36
	Fondulu de garantia alu reuniuniloru cu 30 Septembre a. c. e de .	43,466	50

II. Depositе spre fruptificare.

	Starea depositeloru cu finea lui Iuniu a. c. erá de	102,825	04
	In decursulu patrariului III s'au depusu	34,888	28
	astu-modu starea totale a depositeloru in patrariulu III au fostu . .	137,713	32
	In decursulu patrariului III se radicara	18,464	03
	Starea loru cu finea lui Septembre	119,249	29

III. Operatiuni de escomptu.

	Starea portfoiului de schimburi (cambii) cu finea lui Iuniu a. c. erá de		
678	bucati in summa de	248,922	68
	In decursulu trimestrului III a. c. se mai escomptara		
831	bucati in summa de	321,678	75
	prin urmare starea totale a portfoiului in patrariulu III fù de		
1509	bucati schimburi in valóre de	570,601	43
	In decursulu cuartalului se rescumperara si reescomptara		
652	bucati schimburi in summa de	290,305	19
	astu-modu resulta cu 30 Septembre 1874 starea portfoiului de		
857	bucati schimburi in summa de	280,296	24

IV. Operatiuni de lombardu.

	Starea imprumuteloru de lombardu au fostu cu finea lui Iuniu a. c. de		
17	bucati in valóre de	4,502	—
	In decursulu patrariului III se mai accordara		
4	imprumuturi in summa de	3,240	—
	astu-modu starea totale a acestoru imprumute fù de		
21	imprumuturi in summa de	7,742	—
	se replatira in decursulu trimestrului		
6	bucati in valóre de	2,368	—
	prin urmare starea imprumuteloru de lombardu cu finea septembre e de		
15	imprumuturi in summa de	5,374	—

V. Operatiuni ipotecari.

	Starea imprumuteloru ipotecari a fostu cu finea lui Iuniu de		
38	in summa de	20,070	—
	In decursulu patrariului III se mai accordara		
6	in valóre de	2,000	—
	Starea totale cu finea lui Septembre a. c. au fostu de		
44	imprumuturi in summa de	22,070	—
	Reviremente cassei in cele trei luni fù preste totu de	736,422	01

Statulu generalu cu 30 Septembre 1874.

I.	In numerariu	6,868	77
II.	In obligatiuni dela participanti	127,084	36
III.	Portfoliulu de schimburi (cambie)	280,296	24
IV.	Lombardu	5,374	—
V.	In obligatiuni ipotecari	22,070	—
VI.	In harthii de valóre	16,080	53
VII.	Moneta	389	35
	Totalu	458,163	25

Sibiiu, 30 Septembre 1874.

Directiunea institutului.

Noutati diverse.

JORDACHE DAVIDU,

Comerciante, cetatianu din Brasiovu, membru alu gremiului, fostu membru alu Eforiei scolare romane si alu Comitetului parochialu,

in urm'a unei suferintie grele de dropica dupa primirea Santeloru taine si-a finitu cursulu vietiei sale astadi la 1 óra demanéti'a in etate de 71 ani.

Despre acestu tristu evenimentu inscliintiadia soci'a sa Maria nasc. Hagi Ilie, fic'a sa Zoe, ginerele seu I. B. Popp, cumnati si cumnatele sale precum toti nepotii si nepótele sale cu anima sfasiata de durere pe tóte rudeniile, amicii si cunoscutii.

Remasitiele pamentesci ale reposatului se voru inmormenta Joi in 17/29 Octobre a. c. la 2 óre dupa ameadia-di in Cimiteriulu celu nou din gróveri, dupa ce se va seversi serviciulu Ddiescu in baseric'a s. treimi din cetate.

— (Tergulu Brasiovului) a reesitu in tomn'a acést'a preste asceptare multiumitoriu. Mai vertosu industri'a de lana, adeca postavulu a fostu tare cercetatu si s'a si vendutu in cantitati mai mari si mai mici cu pretiuri destulu de rentabile. Diu'a prima a tergului, fiindu favorisata de unu tempu placutu si frumosu, fù cercetata de o mare multime de poporu. — Caii frumosi s'au vendutu parechi'a cu cate 300 fl. Tergulu viteloru cornute inca a reesitu bine. Parechi'a de boi s'a vendutu, dupa calitate, cu cate 120 fl. pana la 200 fl., éra vacile cu 30—84 fl. parechi'a. Dintre 250 bucati de vite cornute, s'au vendutu 1168. — Tergulu de cereale a fostu mai slabu cercetatu.

— (Junimea rom. din Sibiiu) invita la o petrecere de dansu, tienenda in diu'a alegerii de metropolitu in sal'a dela „Imperatulu Romaniloru,“ spre scopulu infiintiarei unui cabinetu de lectura, pentru care se ascépta si oferte generose din afara. Inceputulu la 7 óre.

Una scire trista citimu in diurnale, ca in Nassedu domnesce difteritis, anghina, cu atata furia, incatu directiunea gimnasiale fù silita a inchide cele 4 classe ale gimnasiului inferiore, si a buna séma si cele elementari pe catu-va timpu. Asteptamu de a dreptulu repórte despre starile romaniloru in tóta provinti'a, ca-ce tacerea adenca aduce cu sene lengediala si indiferentismu, care devine privitu de imaginea mortii. Ferirea de infectiune prin aeru si contactu, si pulbere de pusca pisata si mestecata cu pucina miere si la primele simptome unsu gutlegiulu din laintru, scapara pe multi prin secuime si pe aici de acestu reu inexorabile. —

— (Indignatiunea maghiariloru). In numerulu precedentu amintiramu, ca festivitatea deschiderii universitatii din Zagrabi'a s'a celebratu cu mare insufletire. Ea a fostu un'a dintre acele serbatori nationali, cari inaltia animele, electriséza spiritulu si incórda nobilele sentieminte. Pentru aceea arangiatorii acestei festivitati nice n'au omisu, dér' nice n'au primitu in programulu de deschidere vreunu punctu, care ar' fi potutu se scirbésca bucuri'a generale si se suprime entusiasmulu nationalu. Astfeliu si chiaru si in partea esteriéra a serbatórei evitara a manifestá prin semne ori insignia legaturele loru cu ungurii. Doréda despre acest'a suntu urmatóriele espressiuni de indignatiune ale oficiosului „Pesti-Napló,“ care scrie despre acésta festivitate astfeliu: „Precum vedem din informatiunile, ce ni vinu din Zagrabi'a, festivitatea deschiderii universitatii de acolo a avutu caracterulu unei festivitati de infratire a slaviloru, alu careia corifeu principale a fostu episcopulu Stossmayer, unulu dintre cei d'antaiu conducatori ai miscaminteloru slave in Orientu. Cu ocasiunea acestei festivitati tricoloralu maghiaru abia se potea diarí in dóne locuri, si anume la o manastire de calugari si la palatiulu contelui Nugent si inca pusu intre celu imperatescu si celu croatu. Pre candu in capitalea Ungariei flamur'a croata falfaia totu-deaun'a pre edificiulu camerei representantiloru in decursulu desbateriloru parlamentari, pre atunci in capitalea Croatiei flamur'a maghiara se ignoréza cu totulu la ocasiuni festive; ea nu se póte vedé falfaindu nice pre edificia publice, séu celu pucinu pre palatiulu banului. Nu mai pucinu dorerósa — dice mai departe „P. Napló“ — este pentru noi impregiurarea, ca la banchetulu festivitatii nu s'a redicatu nice unu toastu felicitatoriu (áldomás) pentru Ungari'a, ma nece pentru min. Pauler ce se afla facia. Apoi portarea representantiloru slavaci inca a fostu fórte provocatória; d-lu Sassinek nu intrelassá a face mentiune in toastulu seu despre gimnasiale slavace din Ungari'a, desfiintiate din caus'a tendintieloru loru, ca ar' fi panslavice, dicundu intre altele, ca adversarii le-au versatu oleiulu din candela, pentru aceea densii alérga la fratii loru slavi se céra oleiu imprumutu. Representatiunea teatrale inca a fostu alésa anume spre acestu scopu. Prologulu vorbesce despre unitunea popóreloru slave, ér' pies'a, despre gruparea loru in unu intregu.“ — Apoi a 2 di archiep. Mihaloviciu dede masa in onórea óspetiloru maghiari si ep. Stossmayer neci ca primi invitarea. Preste totu se aplaudá si in discursurile festivitatii espressiunile acele, care esplicá salutarile si uniunea interesseloru sudslave scl. — Bietii maghiari! candu credea, ca ide'a de statu maghiaru a strabatutu pana la Adri'a, atunci vedu, ca acésta idea este ignorata si despretiuita chiaru a casa la ei. Ce desamagire! N'ar' fi óre de doritu, si din punctu de vedere alu intieleptiunii, si prudintiei politice maghiare chiaru si cu scopu, cá d-lu Szapáry se intrevina in favorulu acestei idei de statu si se ordone si croatiloru, cá pre venitoriu se nu mai indrasnésca a intrebuintiá la serbatori nationali alte flamure decatu tricoloralu maghiaru? —

Cursurile

la bursa in 27 Oct. 1874 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 24	cr. v. a	
Napoleoni	—	—	8 „ 88	„ „	
Augsburg	—	—	105 „ —	„ „	
Londonu	—	—	110 „ 35	„ „	
Imprumutulu nationalu		—	73 „ 70	„ „	
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 „ 25	„ „	
Obligatiunile rurale ungare			75 „ 75	„ „	
„	„	temesiane	76 „ —	„ „	
„	„	transilvane	73 „ 25	„ „	

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.